

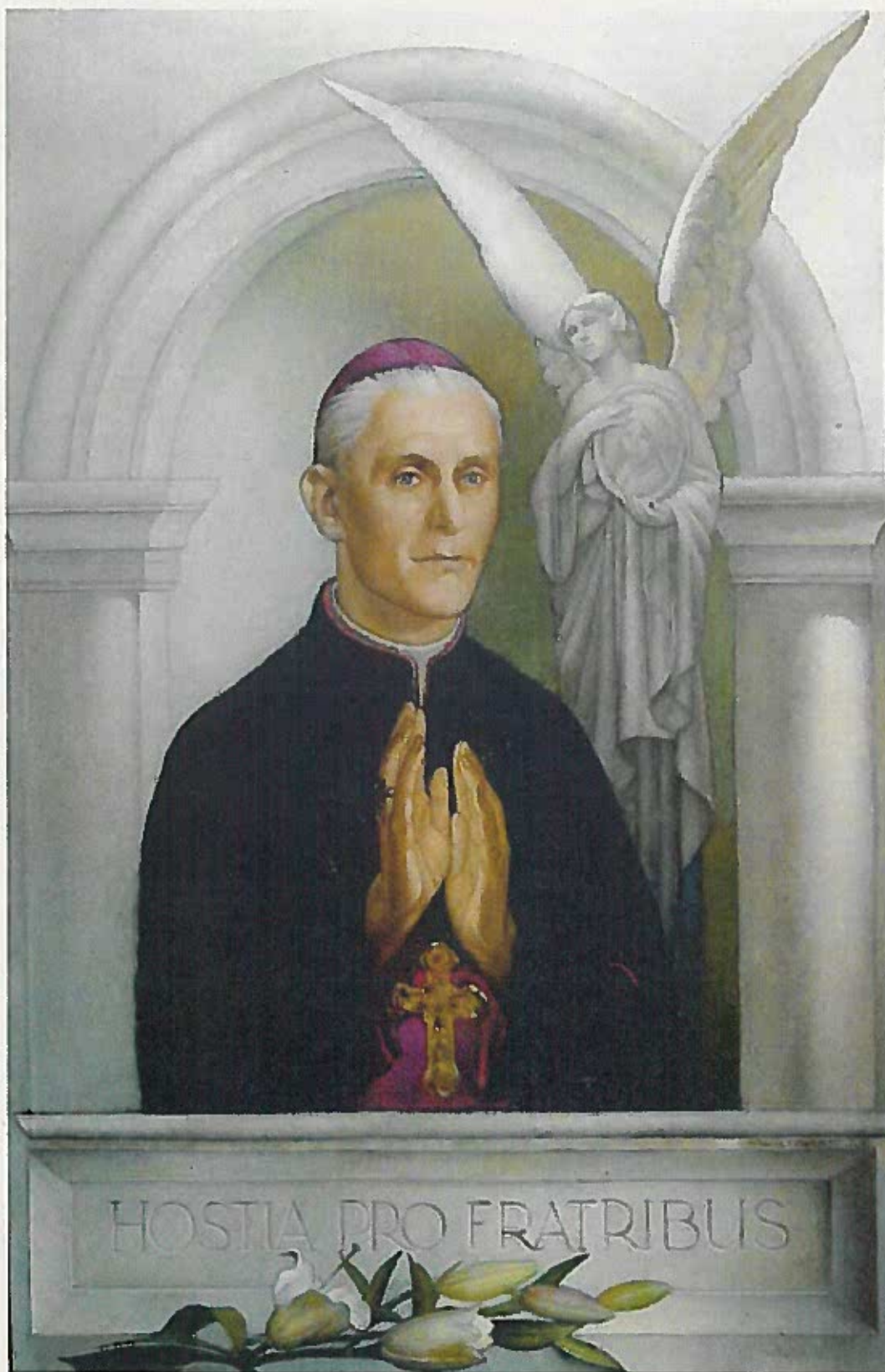
Latviešu Katoļu Studentu un Akadēmiķu apvienība

Dzintars

2016. gada decembris

Apkārtraksts Nr. 65

Bosnija-Hercegovina - sāpes un draudi

Sekojoš Maksimiliāna Kolbes fonda aicinājumam piedalīties "European Workshop on dealing with the violence burdened past of Bosnia and Hercegovina" uz Sarājevu septembrī devās LKSAA "Dzintars" prezidents. Šis ir otrs šāds dzintariešu ceļojums. No Baltijas piedalījās tikai vēl viena sieviete no Lietuvas totalitāro režīmu seku izpētes centra. Sadarbība ar fondu izveidojusies pateicoties tā darbinieka Pauļa Apiņa pūlēm, kas rūpejas lai pasākumos piedalītos dažādu nāciju, profesiju, uzskatu un reliģiju pārstāvji. Rīkošanā piedalījās arī Vācijas organizācija *Renovabis*, kā arī vietējā Starpreliģiju padome. Pēdējā ir savdabīga organizācija, kurā sadarbojas katoļu, pareizticīgo, musulmaņu un ebreju laji - visi tieši pakļautībā saviem reliģiskajiem līderiem, un tomēr it kā pilnīgi neatkarīgi. Nedēļas laikā tika apmeklēta ne tikai Sarājeva, bet visu karā iesaistīto kopienu sājpu vietas, dalībniekiem šķērsojot valsti no ziemeļiem uz dienvidiem un atpakaļ uz centru, pārvarot vairāk nekā 1000 kilometrus, dažādas klimata zonas un kalnu grēdas.

Pirmās un pēdējās sanāksmes notika Sarājevā. Sākumā visi pulcējās katoļu seminārā, kur tika uzklauti ievada vārdi un detalizēta lekcija par pilsoņu kara varmācību, tās sistēmu, apmēriem un sekām, norādot, ka vēl vienmēr nav atrastas tūkstošiem cilvēku mirstīgās atliekas, cieš desmitiem tūkstošu toreiz izvaroto sieviešu un garīgi traumēta ir vai puse valsts, jo "etnisko tīrīšanu" rezultāta toreiz sākās un vēl turpinās cilvēku pārvietošanās no dzimtajām vietām un savas ticības piederīgo apdzīvotām teritorijām. Pirmajā un arī otrajā dienā tika apmeklēti visu konfesiju dievnami un uzklautas katoļu, pareizticīgo, musulmaņu un ebreju pārstāvju lekcijas par viņu ciešanām pilsoņu karā, Otrajā pasaules karā, Pirmā pasaules karā un pat viduslaikos.

Jau no paša sākuma Sarājevā bija izjūtama islāma dominance, īpaši kad rīta un vakara

klusuma stundās muedzins ar megafonu aicināja uz lūgšanu. Vecpilsētā daudz kas atgādināja austrumu bazāra sajūtu un, ja garām pagāja vīrietis dzinšās ar sievieti, kas bija pilnīgi, vai daļēji aizplīvurota, tad katram kļuva skaidrs, ka tu neesi vairs savā kultūras vidē. Autobusa braucienā uz ziemeļiem šī sajūta pastiprinājas kad starp kalniem ciematos varēja manīt, ka tur pilsoņu kara bēgļi apbūvējuši vai katru brīvo vietīņu, bet vēl vairāk piesaistīja uzmanību ik pa dažiem kilometriem jaunuzceltie musulmaņu dievnami, kuru baltie minareti viens ar otru tā kā sasaucās. Viss tas tapis pateicoties dāsniem arābu ziedojumiem. Tomēr kad tika šķērsota iekšējā robeža, iebraucot Serbskas republikā, aina strauji mainījās: bija uzkrītoši daudz pamestu ēku un mošeju vietā stājās grezni pareizticīgo dievnami. Iebraucot serbu dominētajā Prijedoras pilsētā aina un cilvēku uzvedība līdzinājās Latvijā pieredzētajam 90-to gadu sākumā.

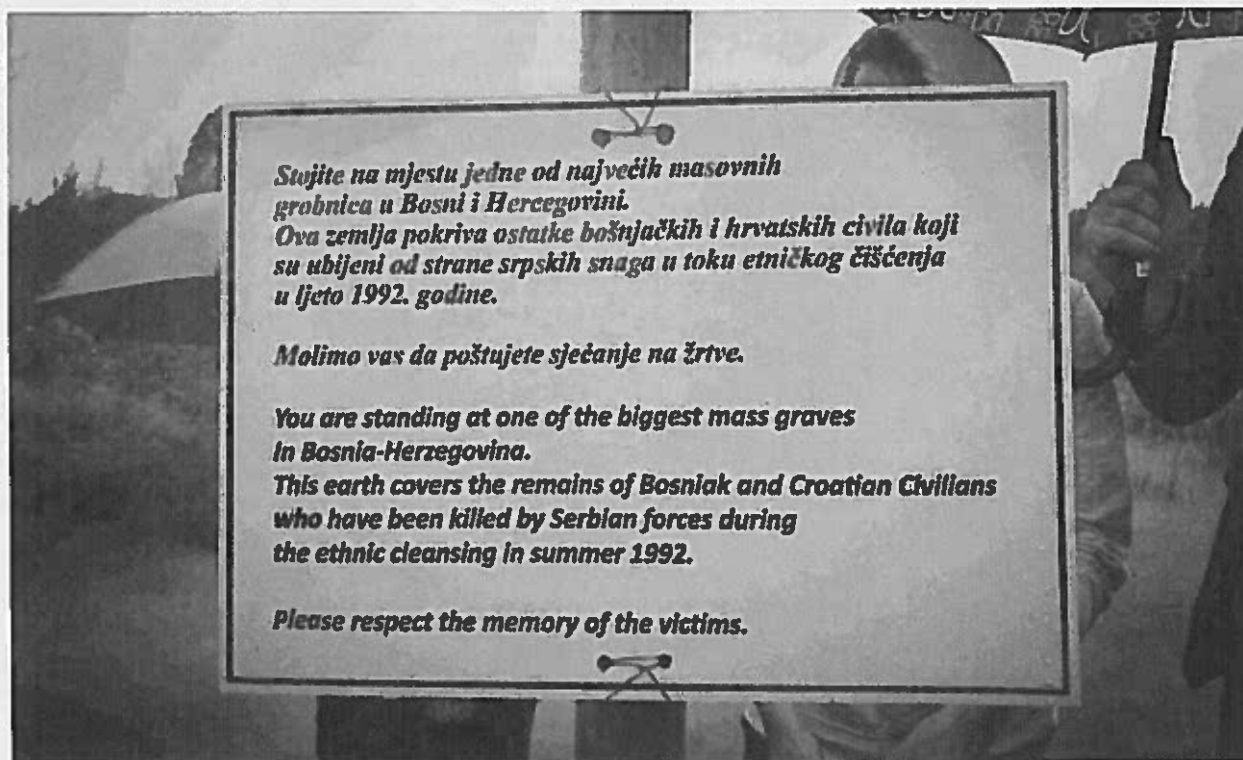

Karjers kas izveidojies pēc cilvēku pārapbēdīšanas

Prijedorā pilsoņu kara laikā pareizticīgie ne tikai nopostīja vietējo mošeju, bet pat izraka tās pamatus - tas ir naidis kas iebiedē, jo tas saglabājies līdz mūsdienām. Tagad celtne gan atjaunota, turpretim cilvēku daudzkārt vairs nav. Musulmaņi izjūt, ka viņus šeit negrib redzēt un tādēļ, piemēram, nedod darbu pašvaldību iestādēs. Musulmaņa Mirsada Duratoviča stāstītais par pilsoņu kara laikā pieredzēto pareizticīgo kaimiņu

neiecietību bija šausminoši. Toreiz vēl nepilngadīgais zēns pieredzēja, ka tika nošauti, naktī uz ielas izdzītie, viņa ģimenes piederīgie un citi ciemata iedzīvotāji, bet gūstekņu transportu apturēja pazīstami kaimiņi, kuri lūdza padot kādu cilvēku, lai viņu nezēlīgi iekautītu. Prijedoras tuvumā apmeklējām musulmaņu masu kapeni, no kuras tagad cilvēki pārāpbēdīti, bet apkārtne

dzīvojošie pareizticīgie savu attieksmi izrāda ar to, ka šī vieta ir pamesta un bez kādas piemiņas zīmes. To mēs, ārvalstu viesi, vērsām gan par labu, bet vēlāk atklājās, ka šīs akcijas plānu uzzināšanas dēļ Starpreliģiju padomes pareizticīgie locekļi boikotēja visu semināru izņemot atklāšanas un noslēguma pasākumu.

No šīs šausmu vietas - karjera, devāmies uz citu - labāk sakoptu šausmu vietu - Gradinas Donjas koncentrācijas nometni, kur Otrā pasaules kara laikā nonāvēti simtiem tūkstošu cilvēku. Slepavas bija vācieši, bet vēl vairāk vietēji horvāti, kas ar musulmaņu atbalstu slepkavoja serbus, ebrejus, čigānus un citus. Te ļoti aizkustinoši bija, ka ebreju kopienas pārstāvis Igors Kožemjakins lasīja kāda upura pirmsnāves vēstuli savai sievai. No koncentrācijas nometnes devāmies uz dievidiem, šķērsojot musulmaņu teritorijas, iebraucām katolisko horvātu apgabālā. Ceļā pieturējām kādā restorānā, bet tur mūsu musulmaņu pavadoņi norādīja uz kādu vīru grupu pie galdiņa, kuras centrā sēžot cilvēks kas sodīts par musulmaņu masu slepkavībām, bet nu pēc soda izciešanas draugu pulkā bauda atkal dzīvi.

Dienvidos iebraucām Čapljinas pilsētā, kura atrodas 16 km attālumā no Medžugorjes, bet mēs devāmies ne jau turp, bet apskatīt kā atjaunota karā izpostītā Mostaras pilsēta, un tās pasaules slavenais tilts. Jāsaka, šeit tūristu bari ir lieli, bet kas grib, redz uz stūra kara sekas. Vēl šausmīgāk bija iebraucot tuvumā esošajā Prebilovicē, ciematā kur Otrā pasaules kara laikā tika noslepkavoti vai visi serbu iedzīvotāji, bet nesējā pilsoņu karā horvāti uzspriidzināja viņu memoriālo kapa vietu pulverizējot vairāku tūkstošu cilvēku kaulus. Naidis bija tik liels, ka apšaudīti tika arī kapu pieminekļi. Tagad te uzcelta pareizticīgo memoriāla katedrāle, kurā saglabā upuru piemiņu, viņus pārvēršot ne tik daudz reliģiskos kā nacionālos mocekļos.

Sekoja brauciens pa stāviem un grezniem kalniem, līdz nonācām Uždoras ciematā. Te

pie katoļu dievnama izveidots piemiņas krusts, uz kura uzlikti mazāki krusti katram te noslepkavotajam. Upuri šeit bija horvāti, bet slepkavas musulmaņi, kas ieradušies no kaimiņu ciemata turpat aiz kalna. No baznīcas var redzēt viņu minaretu, bet ceļš starp abiem ciematiem kā vienīgais arī tagad

nav asfaltēts un tā mālās atrodas mīnu lauki. Uzdora bija vērojams, ka nacionālismā slīkst arī daļa vietējās katoļu garīdzniecības. Dzīvo upuru piederīgo klātbūtnē grūti runāt par piedošanu un mīlestību, bet bez tās nav grūti iedomāties kas šo valsti var atkal piemeklēt.

Fil! Jānis Valtervitenheims

Akadēmiska runa 2016. gada kongresā

Iesākumā vēlos Jums dod iespēju iedziļināties Zālamana gudrības grāmatas tekstos.

Iemīliet taisnīgumu, jūs, kas valdāt pār zemi, labestīgu prātu domājiet par Kungu, Nedalītu sirdi Viņu meklējiet,-

Kas Viņu neizaicina, tiem Viņš ir atrodams, tiem atklājas, kas paļaujas uz Viņu.

Turpretī šķir no Dieva greīzi spriedumi un neprāši, kas varenību pārbauda, tiek apkaunoti,

Jo ļaunprātīgā dvēselē neienāks gudrība un grēkā savalgotā miesā neiemājos.

Izglītotājs Svētais gars viltus vairīsies, stāvēs atstatu no neprātīgiem spriedumiem un, netaisnībai tuvojoties, kaunēdamies atkāpsies.

***Kongresā lasa akadēmisko runu fil!
J.Valtervitenheims***

Foto: U.Vērdiņš

Cilvēkam ir jādzīvo patiesa dzīve, kāda ir viņam paredzēta no Radītāja un šis jautājums ir nodarbinājis cilvēku prātus visos laikos. Kā atrast patiesību par cilvēka dzīves jēgu? Vērojot apkārtējos cilvēkus, mēs redzam milzīgu daudzveidību dzīves mērķu izvēlē. Dievs ir ielicis cilvēka sirdī jau pirms dzimšanas vēlēšanos iepazīt patiesību, patiesību par Dievu un cilvēku.

Jautājums, kādēļ mēs, cilvēki, šeit esam, ir nodarbinājis cilvēku prātus jau no pašiem pirmsākumiem. Šis, cilvēkā ieliktais patiesības meklēšanas galamērķis ir, lai cilvēks pats varētu iepazīt Dievu, tādejādi nonākot pie pilnīgākas patiesības par sevi. Jo tuvāk cilvēks ir Dievišķajai patiesībai, jo skaidrāk spēj iedziļināties savas dvēseles dziļumos. Lai nonāktu pie atziņas par sevi, cilvēkam vajag ņemt vērā sava prāta spriešanas spējas, iedziļināties šajā jautājumā ar filozofijas palīdzību.

Cilvēka prātam ir spēja pazīt patieso, pazīt Dievu. Cilvēka prāts Atklāsmes gaismā izzina patiesību. Jo labāk cilvēks spēj iepazīt pasauli, jo skaidrāk viņš spēj apzināties to, ko no viņa vēlas Dievs.